

BURNA RAZPRAVA O MEZONEM VPRAŠANJU ODBORNIKOV.

NA KONVENCIJI RUDARJEV SO GOVORILI MOONEYJEVA Soproga, FOSTER IN MATI JONES.

Konvencija je dovolila v obrambni sklad za Mooneyja tisoč dolarjev.

Indianapolis, Ind. — (Izvirno poročilo. Joseph Lustik). — Dne 29. septembra smo imeli drugo poimensko glasovanje. Na dnevnem redu so bile plače eksekutivnih odborikov rudarske organizacije. Prizadeti so bili Ino J. Lewis, predsednik, Philip Murray, podpredsednik, in William Green, finančni tajnik. Določeno je bilo, da se jima plača poviša od 27 do 30 odstotkov. Odborniki so si pa povišali plačo za 65 odstotkov. Ti fakti so izzvali rezko in obširno debato; distrikta 12. in 14. sta pa zahtevala poimensko glasovanje. Imeli smo torej drugo poimensko glasovanje, katerega izid pa še ni znan, ko pišem to poročilo. Mislim, da je bila večina zopet oddana proti napredni struji in da so odborniki prejeli večino za svoje ravnanje.

Predno je prišlo do poimenskega glasovanja, so nagovorili konvencijo trije govorniki. Prva je govorila soproga Tom Mooneyja, ki je bil pa nedolžnem obsojen najprijav na vislice in kasneje pomiloščen v dosmrtno ječo zaradi bombe eksplozije pri paradi za vojno pripravljenost v San Francisco. Konvencija ji je dovolila govoriti deset minut. Po končanem govoru je predlagal neki delegat, da se prispeva za socialistični "Tom Mooney Monthly" kot v obrambni sklad tisoč dolarjev. Predlog je bil sprejet. Mooneyjeva soproga je dalje apelirala, da se odzove nekaj delegatov, da poberejo naročnino na list, ki se žele naročiti. Moja želja je, da se naroči na list vsaj zaveden Slovenec, ki je zmožen angleščine. Naslov je sledeči: Rena Mooney, Sec'y-Treas., Box 344, San Francisco, Cal.

Za njo je govoril znani bojevnik za delavske pravice William Z. Foster, ki se je nedavno vrnil iz Evrope. Bil je v Angliji, Franciji, Nemčiji, Rusiji in Italiji. Žal, da mu konvencija ni dovolila več časa kot deset minut. Govoril je o položaju v Rusiji in drugod v Evropi. Zastopnik je pomoznega sklada Rdečega križa. Apeliral je, da vsaki član rudarske organizacije prispeva po endnevni zaslužek za stradalajočo Rusijo. Bil je sprejet predlog, da se to izvrši, in sicer da vsak član daruje po endnevni zaslužek v pomožni sklad. Foster je dalje govoril o delavskem položaju v Evropi. Povedal je, da je v Angliji delavstvo organizirano 100-odstotno v vseh industrijah. Tako je v Nemčiji, Rusiji in Italiji. Še predno je prišel Foster govoriti, ga je konvencija pozdravila z burnim aplavzom, ki je trajal več minut.

Za njim je zopet govorila mati Jones. Svarila je konvencijo, naj ne trati časa z raznimi debatami, ampak delegatje naj delajo na to, da se konvencija čimprej zaključi. Predno je končala, je rekla: "Moram se vrniti nazaj v okraj Mingo, W. Va., da prislim kapitaliste, da podpisajo pogodbo z rudarsko organizacijo. Ne vem, ako se doživim prihodnjo konvencijo. Toda kličem vam delegatje: Sveto! Lahko noč! Upam, da se stvar dobro konča."

Popoldne so bili razdeljeni le-taki, da govori zvečer Foster v dvorani organiziranih krojaških delavcev (Amalgamated Clothing Workers Hall). Na shod je prišlo do dve sto delegatov in med njimi je bila tudi moja malenkost. (Dalje na 2. strani.)

RAZOROŽEVALCI NA DELO! ŠEST MILJONOV MOŽ JE POD OROŽJEM.

Washington, D. C. — Zanesljivi podatki kažejo, da je danes približno 6,000,000 mož pod orožjem. Kitajska je na prvem mestu, Nemčija pa na zadnjem, kar se tiče velikih držav, toda Francija ima največ rezervistov. Združene države so na trinajstem mestu. Rusija ima nekaj čez pol milijona vojakov, Anglija 750,000, Francija pa 1,034,000.

KOLIKO SE VLADA ZMENI ZA DELAVCE.

Ameriški in britski delavci so zahtevali delavskega zastopnika na razorožitveni konferenci.

HARDING JE PA IMENOVAL NASPROTNIKE DELAVSTVA!

Washington, D. C. — (Laurence Todd, Federated Press.) — Samuel Gompers, predsednik Ameriške delavske federacije, je v velikem kontrastu s svojim delom v prejšnjem letu objavil pred nekaj dnevi resolucijo, katero je sprejel kongres angleških strokovnih uni v Cardiffu pred enim mesecem. Pred nekaj več ko enim letom je delavstvo v Angliji vstalo in preprečilo nameravan veliki napad na Sovjetsko Rusijo po britskih in francoskih četah. Angleško delavstvo je takrat objavilo apel na delavske organizacije v vseh deželah, da naj pomagajo vzdržati svetovni mir. Gompers je odgovoril na ta apel z izjavo, kateri je blati stalice angleškega delavstva napram delavski vladi v Rusiji. Delavci v Angliji, ki so zahtevali, da se prepreči nova vojna z Rusijo, so bili Gompersu "revolucionarni rdečkarji".

Toda letos je Gompers z vso verno za svetovni mir, ki ga po njegovem mnenju prinese konferenca za omejitev oboroženja. Resolucija angleških strokovnih uni, katero je objavil Gompers, se glasi: "Kongres doznava z zadovoljnostjo, da je predsednik Združenih držav sklical mednarodno konferenco za diskutiranje o razoroženju držav.

Kongres se strinja s tem korakom ameriškega predsednika, vendar se pa zaveda, da konferenca ne bo uspešna, ako ne bodo na njej tudi delavci zadostno zastopani. Ker kongres razume, da se Anglija tudi udeleži te konferencie, smatra, da ima pravico imenovati zastopnike organiziranega delavstva v Angliji, ki se morajo udeležiti kongresa in paziti, da ne bodo prizadeti interesi delavstva vseh dežel.

Kongres protestira proti nedavnemu sklepu angleške vlade, da bo izvajala obširen program oboroženja. Ta program je protiven duhu in programu razoroženja in miru, za katerega so se toliko ogrevali tudi sami člani vlade da suspendira vse priprave za vojno vsaj za toliko časa, da bo razorožitvena konferenca končala svoje delo."

Ko je Gompers prejel gornjo resolucijo, je takoj brzojavil C. W. Powermanu, tajniku parlamentarnega odbora strokovnih uni v Angliji, proseč ga, da naj kooperira z Ameriško delavsko federacijo v kampanji za imenovanje delavskih zastopnikov za razorožitveno konferenco. Angleški delavci so naslovili zahtevo na Lloydja Georgea še predno jih je Gompers na to opozoril. Istočasno je Gompers apeliral na delavske organizacije v drugih državah, ki so povabljene na konferenco, da naj se potegnejo za imenovanje delavskih zastopnikov.

Tako se je Gompers pobrigal za imenovanje delavstvu naklonjenih delegatov za razorožitveno konferenco — v Evropi in na Ja-

LIGA OVIRA POMOŽNO AKCIJO V RUSIJI.

Jugoslovanski delegat Spalajković v Ženevi je predložil resolucijo proti sovjetom.

AMERIŠKI "QUAKERJI" NA DELU V RUSIJI.

Ženeva, 3. okt. — Skupščina lige narodov je po dolgih razpravah odklonila vsako akcijo za pomoč stradalajočim milijonom v Rusiji. Še več, voditelji lige so odprto pokazali, da neradi vidijo vsako pomožno akcijo.

Dr. Fritjof Nansen, predsednik mednarodnega odbora za pomožno akcijo v Rusiji, je obiskal Ženevo in osebno apeliral na delegate, da naj liga narodov stori kak korak v tem oziru, toda njegov apel je bil brez uspeha. Nansen je primerjal nedelavnost lige z delom Ameriške pomožne administracije.

Odgovor na Nansenov apel je bila resolucija, katero je predložil jugoslovanski delegat Spalajković, bivši srbski poslanik v Rusiji, katerega so boljševiki izgnali, ko so prišli na sled njegovim intrigam proti sovjetski vladi. Obtožen je bil, da je organiziral atentate na življenje Lenina in Trockija. Spalajkovičeva resolucija obsoja sovjetsko vlado in zvrta nanjo odgovornost za lakoto in bolezn.

Nansen je rekel, ko je bila odbita njegova prošnja: "Kampanja laži je ne samo preprečila, da liga narodov ne stori ničesar, pač pa dela ovira privatnim dobrotelcem organizacijam, ki pomagajo premagati lakoto v Rusiji. Vem, odkod izvirajo te laži. Nekatere ententne države so v strahu, da bo sovjetska vlada v Moskvi pojačala, ako so otroci v gladovnih provincah ob Volgi rešeni smrti."

Predstavniki izgnane buržoazije v štirih kavkaških republikah (Armenija, Gruzinska, Azerbajdžan in Severni Kavkaz) so apelirali na ligo, da naj pritisne na Rusijo, da odstrani svoje rdeče čete iz teh republik.

Moskva, 2. okt. — Ameriški in angleški "quakerji" so poslali 175 ton živil v Buzaluk, vzhodno od Samare. Arthur Watts, vodja pomožne akcije Quakerjev v Rusiji, je naznanil, da njegova organizacija omeji svoje delo na Buzaluk, kjer je 600,000 prebivalcev in med temi je 250,000, ki so v veliki potrebi. Quakerji nameravajo prehranjevati 3000 otrok in 20,000 odraslih v mestu, pozneje pa raztegnje akcijo tudi na okolice.

Riga, 3. okt. — Thomas Anderson, evropski upravitelj tovarn trasta International Harvester Co. v Chicagu, je dobil vabilo sovjetske vlade, da naj pride v Moskvo na pogajanja glede otvoritve velike tovarne tega trasta v Rusiji. Anderson je sprejel vabilo in odpotuje v Moskvo še ta teden.

Iz Moskve je prišla vest, da je neka švedska družba podpisala prvo koncesijo za obratovanje tovarne v Moskvi. Družbi je zajamčenih 15 odstotkov dobička in prodati sme 15 odstotkov produkta, dočim ostane ves drugi produkt v Rusiji.

STARI VEČKRATNI MILJONAR JE BIL UMORJEN.

Boston, Mass. — Državni pravdnik Howard Dannel je prejel obtožnico, da je bil stari pušavniški večkratni milijonar Edward F. Searles umorjen. Obtožnica je spisal milijonarjev prijatelj in v njej zahteva, da se odpre raket, v kateri leži milijonar in doženejo vzroki njegove smrti.

pomskem. Kaj pa v Ameriki? Kaj je Gompers storil in dosegel v Združenih državah?

Odgovor je dal Harding, ki je imenoval delegatov Hughesa, Roota in Underwooda — tri največje nasprotnike organiziranega delavstva.

ŽENA PRODAJA SVOJO KRI ZDRAVNIKOM, DA PREŽIVI SVOJE OTROKE.

Chicago, Ill. — Žena s petimi otroci (njeno ime je zamolčano), ki se je dolgo časa ubijala s pomivanjem tal v pisarnah, je spoznala, da ne more izhajati s pičlo plačo za njeno težko delo. Ker ni mogla dobiti boljšega dela, je pričela prodajati svojo kri, da more kupiti dovolj kruha otrokom. Šla je v bolnišnico in zdravnik ji je vzel pajnt krvi iz roke v transfuzijske svrhe. To je naredila že dvakrat in za vsak pajnt krvi je dobila \$35. Zdaj je pa žena tako slaba, da ne more več pomivati tal v pisarnah.

KUKLUKSOVCEM ŠE VEČNO RASTE GREBEN.

NEKATERI BIZNISMANI ZAHTEVAJO ODBRANITVE ŠERIFA V TEXASU.

V boju med kukluksovcem in oblastvenimi organi je bilo ranjenih deset oseb.

Waco, Tex. — V Loreni, kjer je prišlo do bitke med kukluksovcem in oblastvenimi organi, so bili zvečer nabiti lepaki, v katerih kukluksovcem svare meščane, da se naj ravna po zakonu, ker oči Klana so obrnjene nanje. Ljudstvo vprašuje z ogorčenjem: Kdo je več? Organizacija ljudi, ki se prikazuje s krinkami na obrazu na ulici, ali pa oblastveni organi, katerim je izročena moč, da po postavah čuvajo red in mir v mestu in okraju. Ljudstvo smatra te lepake za navadno kukluksovske nesramnost in provokacijo.

Zbralo se je tudi sto "prominentnih" meščanov v Loreni in izdelalo obtožnico proti šerifu Bob Buchananu in njegovemu pomočniku Burtonu, ker sta razlagala predpustne maskare, ki smatrajo sebe za nekakšno nadvlado. Okrajni pravdnik F. B. Tiercy je to smešno zahtevo odklonil.

Za te "prominentne" meščane, katerih "prominentnost" je res čudna reč, je govoril advokat J. D. Willis, ki je obtožil šerifa in njegovega pomočnika, da sta se udeležila poboja s streljanjem, pri katerem so bila življenja mož, žen in otrok v Loreni v nevarnosti.

Šerif Buchanan je zelo težko ranjen. Zadel sta ga dve krogli in se nahaja v bolnišnici. Zdravniki mu ne dovolijo, da poda izjavo, dokler se njegovo zdravje ne obrne na bolje. Louis Crow iz Lorene je bil zaboden z nožem. Ed. Howard, policaj v Wacu, ki ni bil v službi, je dobil tudi sunek z dolgim nožem. Veleporota ne bo najbrž poklicana, dokler šerif, Crow in Howard ne ozdravijo.

Bitka je pričela, ko je šerif Burton s dvema deputijima Burtonom in Woodom zahteval, da se maskirani kukluksovcem odkrijejo, da se dožene njih identiteta. Dejal je maskiranec, da jim dovolijo s nadaljevanjem parade, ko dožene njih imena. Zastonj je šerif nagovarjal kukluksove, da razgrnejo svoje obraze. Pridigal je gluhim nesomb. Ko je šerif spoznal, da je njegovo prizadevanje zastonj, je odločno povedal, je gluhim uskom. Ko je šerif to naznanil ljudstvu, ki se je zbralo v Loreni, se je prikazala kolona našemljenih ljudi. Bili so kukluksovcem. Šerif je stopil pred prvega kukluksovega, ki je za svoj sedit nosil ameriško zastavo in mu je skušal potegniti krinko raz obraz. Takoj so drugi kukluksovcem prihiteli na pomoč in so potolkli šerifa na tla. Udaril ga je kukluksovec s količem po glavi, na katerem je bil grif "nevidnega cesarstva" — znamenje kukluksoveev. Padel je strel, ko se je šerif pobral s tal in na to je sledil splošen boj. Več ko dvajset

(Dalje na 2. strani.)

TENDENCE NA KONFERENCI O BREZPOSELNOSTI.

MED TEMI TENDENCI STA PA DVE GLAVNI.

Obe glavni tendenci imata odločne zagovornike.

Washington, D. C. (Federated Press, Laurence Todd). — Razne so tendence, ki bijejo boj za prvenstvo na Hooverjevi konferenci o brezposelnosti, toda med njimi sta dve glavni, ki imata odločne zagovornike.

Prva tendenca je defenzivna in oplenjevalna, ki jo zastopajo narodna administracija in njeni oporniki, organizirana bišniška šupa, ki želi dopovedati ameriški javnosti, da je sedanja brezposelnost nastala, ker biznis ne more plačati mešne letvice, ki jo zahteva delavstvo. Ona argumentira, da se cene ne morejo znižati tako daleč, da se oživi kupovanje, dokler se ne znižajo mezde. Zaradi tega se morajo v splošnem zniževati delavske mezde, kar mora zahtevati vsi dobri državljani in vlada.

Ta tendenca hoče po svoji naravi predložiti javnosti, kdo je zakrivil brezposelnost, obenem pa prikazati žrtve krize kot sovražnike javnosti.

Ravno temu nasprotna je tendenca, ki jo zagovarjajo liberalni elementi med konferenčniki in po kateri so direktno odgovorni za brezposelnost privatni gospodarji industrije v Združenih državah. Sugestira se, da sedita na zatožni klopi privatno lastništvo in avtokratska uprava industrije. In fakti, da ni bilo mogoče pridržati ljudstvo na delu in da je bilo dovoljeno, da so se milijoni približali črti, pri kateri nastopi lakota, so zelo važen dokaz, da sistem privatnega lastništva ni uspeh v sedanjih razmerah.

Seveda, liberalni elementi ne bodo zdaj šli tako daleč v ospredje s svojo logiko. Kar mogoče store, bo tole, da priporočijo sredstva, da bo privatna industrija legalno odgovorna, da bo gotova kvota ameriških delavcev zaposljena. Mogoče bodo zahtevali, da delala postavi industrijo pod nekakšno poročilo, po katerem bodo delavci zavarovani proti brezposelnosti. To se bo tako zgodilo, kot imamo zdaj v nekaterih državah uvedeno zavarovanje proti nesrečam in poškodbam. Ali med naprednim elementom so tudi bolj odločni in misleči možje in žene, ki žele in zahtevajo, da se odpravijo depresije v industriji. Oni pravijo, da mora narod same zase vzeti odgovornost, da izreče, kdaj naj industrije obratujejo in kdaj počivajo.

Seveda predsednik Harding in mr. Hoover sta se odločila, da se ohrani intakten konferenčni industrijski sistem. Zaradi tega je konferenca tako sestavljena, da te radikalne želje ne bodo dobile večine na konferenci. Poimensko glasovanje bo pokazalo, da dve tretjini podpirata izjavo mr. Hardinga, da se sedanje socialne naprave ne smejo motiti in da se ne smejo smatrati privatni delodajalec odgovornim za razširjeno revščino, ki jo je povzročila brezposelnost.

Predsedniki raznih konferenčnih odsekov so biznismani, ki ne bodo pristali na to, da je nekaj narobe v razmerah med delodajalcem ali delavcem ali državo. James A. Campbell, predsednik Youngstown Sheet & Tube kompanije, jeklarski magnat, je predsednik odseka za brezposelnost statistiko. Julius Barnes, mojsterski igralec z žitom, je predsednik odseka za posredovanje dela in registracije. William M. Butler, predsednik New Bedford Cotton Mills kompanije, je predsednik odseka za naprave v potrebi podjetnikov. John T. Connery iz Chicaga, predsednik Miami Coal kompanije, predseduje odseku za naprave v potrebi v rudarstvu. Ti možje se popolnoma dobro zave-

PETJE BREZPOSELNOSTI PRED PALAČO "ZRAVNIKOV BREZPOSELNOSTI".

Washington, D. C. — Petdeset brezposelnih delavcev, bivših vojakov, je zadnji petek prepevalo "When the clouds roll by" (ko se vane oblaki) pred palačo Commerce Building, v kateri zboruje konferenca o brezposelnosti. Petec je vodil znani Urbain Ledoux, ki je prišel v Washington, da pokaže konferenčnikom "človeške dokumente" o brezdelju.

STAVKARJI V TRSTU ZASEŽEJO LADJEDELNICE.

Trst je natičen s vojniki, ko so delavci izjavili, da je njihova potrpeljivost pri kraju.

DRUGI DELAVCI STOPAJO V STAVKO.

Trst, 2. okt. — Grožnja stavkajočih delavcev v tukajšnjih ladjedelnih, da okupirajo ladjedelnice, ako družbe hitro ne prekličejo odloka za znižanje mezde, je poslabšalo položaj. Stavkarji, katerih je 12,000 in ki so pod vodstvom komunistov, so izjavili, da ne bodo sprejeli znižanja mezde in da so pripravljeni za energičen boj.

Vojnaške čete in karabinarji patrolirajo tržaške ulice oboroženi s strojnimi in pripravljeni so tudi vojaške rezerve.

Stavkarji so večer izdali manifest, v katerem pravijo, da je stavka obramba njihovega vsakdanjega duha. Manifest naštevajo dolgo vrsto krivic, ki se godi delavcem v ladjedelnih, najvažnejšo krivico pa je, da je bila zdaj uničena mezda.

Stavka se razširja. Pridružili so se prisiljeni delavci, pekovski pomočniki in brez malinga uslužbenici vseh mestnih naprav. Železnice se ne morejo udeležiti stavke.

PRETEP V GRŠKI CERKVI; EDEN PARAN UBIT.

New York, N. Y. — V tukajnji grški pravoslavni cerkvi na 155 Cedar Ct. je bil v nedeljo pretep, v katerem je Nick Varzakakos, bogat grški trgovec in eden cerkvenih odborikov, oblekal mrtve. Njegov sin je povedal policiji, da je uboj izvršil pop, ki je Varzakakosa udaril s svečnikom po glavi.

PONERABOEN REG IZ KAZNILNICE.

Joliet, Ill. — Eddie Morris, ki je bil obsojen v ječo, ker je ubil policajca John Mullena v Chicagu, je skušal pobegniti iz tukajšnje državne kaznilnice. Skrival se je dva dni v grehnici, v posteljo je pa položil možica iz slame. Te zvišave mu niso pomagale, kajti našli so ga po dvanajdnem iskanju.

VRME.

Chicago in okolice: V sredo jarno in hladno. Zapadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 52, najnižja 47. Sonce izide ob 6:50, zaide ob 6:30.

dajo, kaj morajo dokazati, namreč da delavci zahtevajo preveč in da se morajo delavske mezde znižati.

John L. Lewis, predsednik rudarske organizacije, pride sem. Nazivno se, da prinese s sabo program, ki porine administracijo proč od njene zahteve, da se ne sme razpravljati o fundamentalnostih industrijske družbe. Samuel Gompers in drugi zastopniki delavstva še niso pokazali, da žele izjaviti Hardinga, Hooverja in njih zaveznike, da se razpravlja o zahtevi, da se morajo industrije upravljalati tako, da skrbijo za življenjska sredstva producentov. Na tej konferenci dozdaj še ni bilo proglašeno glasno, da imajo delavci pravico do življenja.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cene oglasov po dogovoru. Rokopisni se ne vračajo.
Naročnina: Zedinjena država (vključno Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za izposojnino \$3.00.

Naslov na vsa, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v oglasu n. pr. (Aug. 31-21) poleg vsakega imena na naslovu pomeni da vam je s tem duševno potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KAKO VISOKI SO STROŠKI ZA DELO PRI ENEM PARU ČEVLJEV?

Če delavec stopi v prodajalno in kupi svoje potrebščine, ga bo trgovec prav gotovo skušal podučiti, če se pritožuje zaradi draginje, da so draginjo zakrivilo visoke delavske mezde. Pa tudi kapitalistično časopisje ponavlja dan za dnem pesnico o visokih delavskih mezdah, ki so povzročile draginjo.

Organizirani čevljarji delavci izdajajo svoj strokovni list. V tem listu pripoveduje urednik Baine, zakaj se čevljarji delavci tako odločno vpirajo znižanju mezde. In kdor je pazno prečital članek, ne bo le pritrdil delavcem, da so pametno nastopili, ker nočejo nič slišati o znižanju mezde, ampak bo še obžaloval, zakaj čevljarji delavci ne zahtevajo povišanja mezde.

Troški za delo para čevljev, ki je bil prodan pred vojno za \$3.50, so znašali šestdeset centov. V vojnem času so te vrste čevljev prodajali po dvanajst dolarjev, dasiravno so se troški za delo pomnožili samo za štirideset centov ali 84 odstotkov cene v prodaji na drobno. Iz tega sledi, da so delavci prejeli od para čevljev, ki so bili prodani za dvanajst dolarjev, samo en dolar. Pri čevljih, ki so bili prodani za dvajset dolarjev, so se troški za delo še za veliko manj pomnožili.

Marsikdo, ki je plačal za par čevljev petnajst, osemnajst ali še več dolarjev, je proklinjal delavce in njih zahteve, ker ni vedel, kako nizki so troški za delo. Misli je pač, da delavci prejmejo od vsakega para čevljev po pet ali še več dolarjev za svoje delo.

Nekako eno leto je minilo, ko so pričele zelo počasi padati cene čevljev. Cena za sirovine je padla skoraj na predvojno ceno. To pomeni, da profiti tovarnarjev ostanejo vseeno visoki, čeprav se ne zniža delavska mezda.

Če bi delavci v takih razmerah privolili v znižanje mezde, bi udarili samega sebe. Na eni strani bi pomagali večati profit tovarnarjem in trgovcem, na drugi strani bi oškodovali sebe, ker se stanarina, razsvetljava, transportacija in še nekatere druge potrebščine niso prav nič znižale v ceni.

PROFIT LESNEGA TRUSTA NI BIL MAJHEN.

Iz Seattle, Wash., zdaj prihajajo glasovi, ki govorijo jasno kot beli dan, zakaj je lesni trust fina naprava za trustovce.

Znano je, da se je trust v vojnem času kar penil samega patrijotizma, nikoli pa ni povedal, kako visoki so njegovi profiti in kako nesramno odira vlado s podražanjem lesa.

Znano je, da je v vojnem času ravno tako rastlo drevje v velikih šumah, kakor je rastlo pred njo in raste zdaj po nji. Trust ni nikoli izdal centa za zboljšanje šum in ga ne izda tudi zdaj. Ampak znal je prav pošteno nagnati cene navzgor ne zaradi tega, ker je primanjkoval les, ampak da pobaše izredno visok profit.

Vsi ti trustovski grehi prihajajo zdaj na dan, ko je že skoraj prepozno, da se primejo trustovci kot profiterji, ki so izrabili vojno v svojo korist.

Neka avtoriteta izjavlja, da je trust prodajal jelov les, ki je stal pred vojno tisoč čevljev od deset do petnajst dolarjev, v vojnem času vladi od dve sto petdeset do tri sto dolarjev. Imel je torej dva tisoč odstotkov profita. Po takih profitarstvih cenah se ni prodajal le jelov les. Ves les je bil lepo razvrščen v razrede in prodan po oduševskih cenah. Ko je trust odiral vlado in konzumente, je pa kričal, da je patrijotičen in lojalen. Kakšna sta bila njegov patrijotizem in lojalnost, pa govorijo ogromni profiti!

Zdaj trust uporablja ta ogromen profit, da razbije organizacijo šumskih delavcev.

Lesni trust kontrolira skoraj osemdeset odstotkov lesnega produkta v Združenih državah. S to kontrolo je tudi gospodar na trgu. Konzumenti morajo plačevati še danes temu polipu ogromno pretirane cene za les. Tako trust ukazuje delavcem, za kakšno plačo morajo delati, in konzumentom, po kateri ceni morajo plačevati les. In vendar se nihče ne gane, da prime gospode, ki so organizirali lesni trust in ga vodijo še danes, čeprav imamo koš protitrustovskih postav.

Ko premoga ne bo več.

Približno šest milijonov let je trajala velika premogovna doba in ves ta čas so praprtna drevesa trošila pelod (evetni prah) na zemljo. Ogromne plasti tega prahu so se tekom milijonov let, ki so sledila, pretvorile v premog, katerega danes kopljemo iz zemlje, gremo s njim naša stanovanja, kuhamo jedi, delamo s njim gonilno parno in električno silo ter bogatimo razne Morgane.

Mnogi ljudje si po nepotrebnem belijo glave v vprašanju: Kaj bo počelo človeštvo, ko se izčrpa premog iz zemlje? Kaj bo potem? Ali bo treba zasaditi velikianske gozdove in zopet kuriti z drvi?

Plitvo vprašanje! Prvič še dolgo, dolgo ne bo zmanjkalo premoga, drugič pa ljudje, ki bodo živeli takrat, ko premoga ne bo več, se ne bodo čisto nič zmenili zanj. V majhnem delčku človeških možganov je Natura shranila večje zaklade kot so vsi zakladi, ki se skrivajo v zemlji. Razvoj človeških možganov traja dalj časa kakor pa je trajal razvoj premoga, a kar je glavno, človeški um, ki je shranjen v možganih, je neizčrpljiv.

Premoga je še dovolj v zemlji, a že so na dnevnem redu problemi, kako dobiti druga sredstva za gorivo, boljše sredstva, po kateri ne bo treba hoditi v nevarne luknje pod zemljo. Is Nemčije je prišla vest, da je neki odnotni delavec iznašel kemično nadomestilo za premog, ki je veliko boljše v vseh oziarih. Iznajditelj tega nadomestila bo mogoče še živ, ko bodo odkrita nova, boljše in cenejša sredstva.

V Njimi in osek, v elektriki, v solčnih žarkih, v vetrovih, v vodopadih Niagare in neštetihi kemičnih spojinah je nekončna sila toplote. Toplota je gibanje in vse vsemir je gibanje.

Ne bomo dolgo čakali — mogoče petdeset let — ko civilizirani človek ne bo več kuril ognja v pečeh za pridobitev sirove toplote na primitivni način, ki je star več stotisoč let. Električna ali solnena žarka, koncentrirani v svojo nabiranje toplote, bodo greli stanovanja, kuhali jedi in gonili stroje še predno poide premog.

Ne bati, marveč veseliti se je treba dobe, ko človek začenja premogove rove za vselej.

PROTIPROHIBICIJSKI SILE SE ORGANIZIRAJO.

Washington, D. C. — Kapitan William H. Stayton, ustanovitelj društva proti prohibiciji, se je vrnil v glavno mesto jo kampanji za pridobivanje novih članov, na kateri je pridobil več kot dve sto tisoč članov. Do 4. oktobra je organiziral Ohio, Minnesota, Indiana, Iowa in Missouri. Četrtega oktobra pride v Chicago, da izvrši organizacijsko delo v Illinoisu. Podružnice protiprohibicijskega društva so še v drugih državah.

Namen organizacije je, da dela za preklie narodne prohibicije in da si vsaka država po svoje reši to vprašanje.

DEKLE SE PRODAJA ZA \$3000.

Joliet, Ill. — Miss Catherine Peterson, 20letna blondinka, ki je pred nekaj tedni objavila v časopisih, da je pripravljena poročiti se s gentlemanom, ki ima \$3000 za njene vseučeljske študije, je zdaj v škripih. Prejela je več kot sto ponudb in nekateri snubači ponujajo celo \$7000 za njeno roko — ona pa ne ve, katerega bi vzela. Odločiti se pa mora še ta teden, ker je v stiskah za denar.

ČE DOMIŠLJIVA PRVEČ UČINKUJE.

Chicago, Ill. — 15-letna Katearina Kunz, ki je ušla s doma, je pripovedovala na policiji, da je pomagala tihotapiti z žganjem. Pomagala je celo pri nekem umoru in sodelovala je tudi pri raznih cestnih ropih. Policija se je kmalu prepričala, da si punica vse izmislila in da je vse doživela v njeni domišljaji.

Najbrž je punica pohajala v kinematografska gledališča in tam videla proslavljati roparje in druge cestne vitezje te vrste kot junake.

DOLARŠKE DINASTIJE.

New York, N. Y. — H. Klein, predsednik davčno-zakladne komisije, je pred kratkem pustil izdati knjigo pod imenom "Amerikanske dinastije in njihove glave", v kateri je popisanih 175 najbogatejših ljudi v Združenih državah. Na čelo vseh je ameriški petrolejski magnat 2.4 milijardi Rockefeller, najbogatejši človek sveta. Med njim in njegovimi najbližjimi drugovi je precejšnja razdalja. Carnegie, Weyerhaeuser, Astor Harkness in Payne so na pram njemu reveži, ker posedujejo le po 150 do 300 milijonov. Carnegie je pripomoglo jeklo, Weyerhaeuserju svinec, Harknessu in Payneju petrolej, Astorju pa špekulacija s prodajanjem sveta v New Yorku.

"Imamo dinastije olja, bakra, mesa, premoga, jekla, železnice, plina, električne luči, ladij, tobaka, kavčuka, sladkorja, telefona in od stotine drugih stvari," pravi pisec knjige Rockefeller je kakor perzijski Krez nad vsemi. Rothschildovo bogatstvo v Evropi je cenjeno na 2 milijardi dolarjev. V Združenih državah je več finančnih dinastij kakor na celeni ostalem svetu. Njihovo bogatstvo in moč sta jačja kakor moč vseh vojvod na svetu.

Povest o teh bogataših doni zelo laiskavo. Mogoče so res kakor nekaki v davnih časih živeči knezi, katerih krvolobnost je tlačila ljudi kakor mora. Žal je tudi danes tako. Amerika ima valje vsem pravice na papirju same sužnje denarnih mogotcev.

ARMADNE REZERVE SE ORGANIZIRAJO.

Washington, D. C. — Generalni štab je predložil načrt za organizacijo armadnih rezerv po obstoječih zakonih.

Gre se za postavitev 27 divizij v skupni moči 4.250.000 mož po številu. Približno 500 regularnih armadnih častnikov in večje številko vojakov je bilo pri delu za ta načrt. Projekt bodo izvedli korni pokrajinski poveljniki in vsebuje nekaj narodno obrambni sistem, v katerem vsi rezervni častniki, vojni veterani ali graduiranci iz večalnih taborišč, dobijo svoja mesta.

8 MILJONOV ŽENSK DELA ZA MEZDO.

Washington, D. C. — V ameriški industriji je danes pri ročnem obratovanju zaposlenih 8 milijonov žensk. Smešno se zdi iz poročila, ki pravi, da bo ta armada žena in deklet pomagala rešiti gospodarsko krizo. Poročilo pravi tudi dalje, da bo posledica tega veliko gospodarsko napredovanje in da se bo ta armada žena, delavk še povečala za dva miliona. Z drugimi besedami: v sedanjem splošnem boju podjetništva proti unijam za nižje mezde, zelo mnogo pričakujejo od žensk.

JUGOSLAVIJA JE POSLALA VRANGLOVO ARMADO V ALBANIJO.

London, 3. okt. — Tukajšnje "Times" so prejelo brzojavno vest iz Barija, da je baron Vragel, bivši vodja belih čet na Krimu, na potu v Albanijo s svojimi četami. Blizu Dubrovnika v Dalmaciji se je pripetila železniška neureča in mnogo Vranglovih vojakov je izgubilo življenje.

700.000 BIVŠIH VOJAKOV BREZ DELA.

Washington, D. C. — V nekem apela od Amerikanske legije podjetnikom, je rečeno, da je točasno 700.000 bivših vojakov brez dela. V Pennsylvaniji, glavni industrijski državi je 150 tisoč teh mož brez kruha, v New Yorku in Illinoisu pa 35 oz. 30 tisoč. Ali bo ta apel kaj pomagal?

KUKLUKSOVSKE GROŽNJE IN NJIH UČINEK.

Norfolk, Va. — Dasiravno policija zagotavlja zamorec, da se ni treba bati kuklukošev, se vseeno zamorec v Bruce Parku ne upajo spati pod domačo streho. Kuklukošev so namreč nabili lepake, da požgo zamorske kočice. Zaradi te grožnje je okoli pet sto zamorcev brez doma. Prestašeni zamorec se ne upajo vrati domov.

Petdesetletnica velikega požara.

Dne 9. oktobra poteče 50 let odkar je veliki požar uničil Chicago. Strašna katastrofa je stariim Čikažanom še dobro v spominu. Goreti je začelo ponoči 9. oktobra 1871. v hlevu mrs. O'Leary na zapadni strani mesta in suho vreme je pomagalo, da se je plamen hitro razširil na južno in severno stran. Mesto je imelo takrat brez malega same lesene hiše, le v glavnem delu ali takozvanem "downtownu" je bilo nekaj večjih zidanih hiš. Še predno je jutraj posijalo solnce, je bil ves Chicago v plamenu in gašenje je bilo nemogoče. Obseg plamena je bil dve in pol milje dolg in tri milje širok. Izvzemli v San Franciscu leta 1906. moderna zgodovina ne pozna tako velikega požara.

Zgorelo je 17.450 hiš in drugih poslopij in 250 oseb je našlo smrt v ognju. Več kot 100.000 ljudi je bilo brez streha in materialna škoda je znašala \$196.000.000. Požar je divjal 27 ur in ustavil se je šele pri zadnji hiši na meji prerij na zapadni in severni strani. Ljudje so bežali na vse strani in mnogi so iskali hladnega zavetja v jezeru. Roparji, ki so se v celih tolpah vlačili po pogorišču, so povečali grozo katastrofe.

Ali predno se je še ohladil pepel, so se pričeli z obnovo mesta in v nekaj letih je iz razvalin zrasel nov, lepši, večji in modernejši Chicago. Lesena poslopja so bila prepovedana v nekaj tedanjega mesta in gradili so le iz opeke in kamna. Amerika je prispevala blizu pet milijonov dolarjev za pogorele in veliko denarja je prišlo tudi iz Anglije. Mesto je rastlo, se razširjalo, tako da je danes tretje mesto na svetu in na mestu, kjer je pred petdeset leti stal kup osmojenih razvalin, se danes nahajajo nebotične palače z lepo potlakanimi ulicami in z omrežjem uličnih in nadulčnih železnic.

Ta teden se vrše spominski dnevi na veliko katastrofo. Prišli so zadnji nedeljo in zaključijo se prihodnjo nedeljo 9. oktobra, to je na dan obletnice požara. V Grant parku, kjer je postavljen poseben stadij, so vsak večer primerne prireditve in razstavljena je zbirka predmetov iz dnevov strašne nesreče.

PREOBILO ZAUŽITO ŽGANJE VZROK TRAGEDIJE.

Duluth, Minn. — Neki Johnar Hinkinen se je tako nplil žganja, da ni vedel, kaj dela. Poleg je bil še zaljubljen in silno ljubomaren. V pijanosti je ustrelil Wame Paututta v hotelu. Po dejanju je zbežal v drug hotel, ki je oddaljen pol bloka in je težko ranil hotelirja John Makija. Na svojem begu je naletel na policajna Conrad Ladinga, katerega je razsretil roko.

Sledila mu je policijska patrulja v avtomobilu, ki ga je dohitela dvajset milj od Dulutha. Hinkinen je takoj odprl ogenj. Policajji so odgovorili s strel in Hinkinen je bil smrtno zadet.

NOVA ORGANIZACIJA PRISTANIŠČNIH DELAVCEV.

New York, N. Y. — V nekaj dneh je nova organizacija pristaniščnih delavcev narasla na osem tisoč članov. Tako poroča Albert Laugel, tajnik organizacije, ki je edini plačani odbornik od izvoljenih odbornikov.

Novi člani pristopajo v velikem številu, pravi Laugel, da tako protestirajo proti stari organizaciji pristaniščnih delavcev, ki plačuje visoko večje število odbornikov. Nova unija je ustanovljena na industrijski podlagi. Mesto poslovnih odbornikov je uvedla zaupnike.

ODPRTE DELAVNICE V ALASKI.

San Diego. — Glasom neke depeše iz Alaske, je vlada Združenih držav radi vednega nesoglasja med delavstvom in posestniki rovov sklenila napraviti konec vednemu prepiru in uvedla odprto delavnico v premogovnem okrožju Alaske.

Nova uvedena plačilna lestvica, ki je stopila v veljavo s 1. oktobrom, določa \$6.50 dnevne plače za rudarja.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

Delegatje Ohijske delavske zveze so na svoji tedenski seji zadnjo nedeljo podprli tesarje in vodovodne monterje, ki nočejo sprejeti znižane mezde, katero jim je določil sodnik Landis. Boj še bo torej nadaljeval.

Strokovne organizacije v vseh krajih Amerike zbirajo denarne prispevke za obrambni sklad rudarjev v Zapadni Virginiji, ki so obtoženi umorov in vstaje v zvezi z zadnjim pohodom v okraj Mingo.

Oborožen napad na 60 brezposelnih delavcev je bil izvršen zadnji teden v Wenatcheeju, Wash. Brezposelci so taborili blizu mosta na reki Columbij, ko jih je napadla in polovila četa deputiranih. Obtožba proti delavcem je bila, da so člani I. W. W. Ko so jih preiskali, so našli, da je bilo med njimi samo enajst članov te organizacije. Te so zaprli, ostalih 49, ki so demokratje in republikane, so pa izpustili!

Rudarji za Rusijo. Konvencija rudarjev v Indianapolisu je sklenila, da vsak član rudarske organizacije prostovoljno prispeva enodnevno mezdo v sklad za stradalce v Rusiji. Predlog za podporo je bil sprejet, ko je delegate nagovoril William Z. Foster, ki je, slikačje v kratkih besedah razmere v Rusiji, apeliral na konvencijo, da ne sme pozabiti na kmete in delavce v sovjetski republiki, ki so v stiskah valed letošnje suše.

Vladni omejuje brezposelnost! Vladni plovbeni odbor je sklenil, da v "bližnji bodočnosti" odslavi še 2000 delavcev iz vladnih ladjedelnic.

BURNA RAZPRAVA O MEZDI NEM VPRASANJU ODBORNIKOV.

(Nadaljevanje s prve strani.)

kost. V krasnem govoru nam je Foster razložil delavski položaj v Evropi in v Združenih državah. Takih bojnikov in učiteljev delavstva nam manjka v teh kričavih časih. To je vtis, ki sem ga dobil na tem shodu. Nemogoče je poročati obširneje o shodu ker je treba računati s prostorom v listu.

V tukajšnjem lokalnem listu sem čital, da Alexander Howat noče preklicati stavke v Kansasu. Bil je na sodišču v Columbusu, Kans., kjer seveda ni položil poročila. Rezultat njegovega postopanja je ta, da kansaški rudarji simpatizirajo s svojim voditeljem. Pravijo, da ne gredo, na delo, dokler bo Howat v ječi.

Povsod se delavstvo drami, povsod se zgrinjajo delavske vrste. Ali delavci moramo biti organizirani 100-odstotno v vseh industrijah v pravi delavski industrijski organizaciji in uspehi bodo večji, kot so zdaj, ker bo lažje zagrabiti delavskega sovražnika — kapitalizem.

Za delavce ne zadostuje, da pravi: "Saj plačujem v organizaciji!" Ne, to ne zadostuje, ampak ravnati se je treba po unijskih principih in za delavstvo na počijo kmalu boljše dnevi, kot jih imajo danes.

KUKLUKSOVCI NAHARŠKA OGREH.

(Nadaljevanje s prve strani.)

strelav je bilo oddanih hitro drug za drugim. Zablislili so noži in pokati so pričeli samokresi. Ko je šerif bil zopet na negah, je zaklical: "Nekdo mi je vzel moj samokres." Potegnil je nož in se kmalu oprostil bližnjih, ali nenkrat se je zazibal in padel je na tla. Neki kuklukoševci je pogljal vanj dve krogli.

Na to so kuklukoševci hitro pobrali svoje grbe in druge otročarije in izginili.

Kasneje se je zbralo kakih dvesto lorenških meščanov, ki so sprejeli nekakšno resolucijo, v kateri pravijo, da mislijo, da kuklukoševci niso imeli namena kršiti postav.

Javnost pa zastavlja vprašanje: če kuklukoševci niso imeli namena kršiti postav, zakaj so zakrivali svoje obtaze in so bili oboroženi? Kdor ne namerava kršiti postav, pride k javni paradi s odkritim obrazom in brez orožja.

Senator France je govoril.

NJEKOVE REŠENJE SO OSTRA
OBTOŽBA EVROPEJSKIH IN-
TRIGANTOV IN DIPLOMATOV.

Temne sence barbarizma vstajajo
ob mejah civilizacije, pravi

Washington, D. C. — V svojem prvem govoru, ki ga je govoril senator France po svojem povratku iz Rusije in v katerem razpravlja o kaosu v Evropi, je rekel sledeče pomembne besede:

„Okoli sebe vidimo svet, zvijač se v agoniji, ki so jo povzročile neumnosti in zločini voditeljev ljudstva. Zdi se, da je sovražstvo življenjski zakon, opustošenje pa stalna navada. Znanost je postala prostitutka vojne, medtem ko se državna znanost ukvarja z oplemenjevanjem takih, ki si ne morejo pomagati, in podjarmljenosti ljudstev. Trgovina je suspendirana, industrija paralizirana, lakota, stradanje in revščina pa zabirajo milijone ljudi v svojih krempeljih, medtem se pa brezposelnost širi in nezadovoljnost množi. Temne sence barbarizma vstajajo ob mejah civilizacije.“

„In te razmere so nastale zaradi taktike, ki so jo politični diktatorji Evrope vsilili kontinentu po sklenjenem premirju. Protitlak, izsiljevanje, blokade, prelom svečanih obljub, oborožitev Poljske, opremljenje ekspedicijske vojske v Rusijo, povzročanje vojne med Grško in Turčijo in končno še spolnjevanje versailleške mirovne pogodbe — — — kako naj vendar Evropa odravi? Kaj ni dežele na svetu, ki bi pridigale toleranco in obsodila brutalno lakomnost sil in ki bi umirajočemu svetu ponudila kaj drugega kot intrige in oboroževanje?“

S temi besedami je senator France naslikal položaj Evrope. Prav nič se ni zmotil in priznati se mu mora, da ima zelo dober dar opazovanja.

Orodje imperialistov.

Genf. — Zborovanje Lige narodov, v kateri so zastopane vse države na svetu, ni nič drugega kakor varnostni plašček za imperialistične velemoči. Ta predsedek dokazuje, depen iz Ženeve, od katere se čutijo tu bržkone nekatere prizadete:

„Če bi človek gledal to nako zemljo z drugega sveta, bi se mu zdelo, da je tri četrtine držav na razoroženih in samo ena četrtina, to je zgubljena manjšina mora drugim slediti. Človek z drugega sveta bi bil po takih predsodkih slabo podučen. Mnogo bolj verjetno je, da bodo Anglija, Francija, Italija in Japonska nadaljevala s svojo voljo, da bo moralo iti vse po njihove kopitu. Ta vladujoča manjšina, ki je kakor 4 proti 37 bo hotela, kakor v preteklih letih, ko se je moralo vse vršiti po njenih zapovedih, da ji sledijo druge države in države.“

Torej tri četrtine so brez moči, če so štiri imperialistične velemoči njim proti. Zborovanje Lige bo torej samo nekako govorniško slavljenje, kjer se bo govorilo in sklepalo a sklenilo ničesar, kar bi bilo v prid večini.

Koliko stane prehrana v Avstriji.

Dunaj. — Statistična komisija je dognala, koliko stane prehrana v posameznih mestih Avstrije. Izračunala je za prvo polovico tekočega leta. Star pregovor je pravil, kdor hoče na Dunaj, naj prvi trehulj zunaj. Toliko bolj bi danes veljal ta pregovor. Na Dunaju je vse najdražje. Januarja 1921 je skočila vsota, ki je bila potrebna za prehranitev družine iz štirih glav od 4.795 kron na 7.352 kron. Po drugih mestih stane sedaj prehranitev za označeno družino 4 do 6 tisoč kron na teden, ki pa še vedno narašča.

Socialisti v Nemčiji za koalicio.

Berlin, 3. okt. — Večinski socialisti so povabili neodvisne socialiste, da stopijo v koalicijsko vladno z drugimi buržoaznimi strankami. Neodvisni socialisti so odgovorili, da stopijo v vladno pod sledečimi pogoji: uvedba proračunskega ekvilibrija za davke; potlačitev monarhistične reakcije z drastičnimi reformami sodnega sistema in z odslovljenjem vseh javnih uradnikov, ki so monarhističnega mišljenja; nadaljevanje socialne politike; socializacija rudnikov; izpolnitev ententnih zahtev, rekonstrukcija in mir v zunanji politiki.

Ruska denarna valuta.

Moskva, 2. okt. — Uradni kurs sovjetskega papirnatega rublja je sledeči: dolar je vreden 64.000 rubljev; angleški funt 221.600; francoski frank 4400; nemška marka 600; poljska marka 15 rubljev. Sebrni rubelj je vreden 10.000 papirnatih rubljev.

Sovjetska vlada je odredila, da odalej se mora vsa klavna živina klati v državnih klavninah in pet odstotkov mesa ter nekatere druge proizvode vzame država kot davek.

Clemenceau se je oglašal.

Pariz, 3. okt. — Stari Clemenceau, ki je po svojem padu trdovratno molčal v javnosti zadnjih dvajset mesecev, je spregovoril večeraj v Sainte Hermine, kjer je bil odkrit njegov spomenik. Clemenceau je v dolgem govoru napadel razorožitveno konferenco v Washingtonu, rekoč, da Pacifični ocean je daleč od Francije, toda Nemčija je blizu in vsled tega naj Francija skrbí, da bo oborožena.

„Vsa Slezija Nemčiji,“ pravi ameriški veščak.

Berlin, 3. okt. — David Hunter Miller, veščak ameriškega državnega departamenta, ki je bil poslan v Ženevo, da opazuje delo lige narodov, je predložil ligini brnčnici spomenico, v kateri priporoča, da liga prisili vsa Gornjo Slezijo Nemčiji. Miller pravi, da na temelju plebiscita je to edina pravična pot. Po zadnjih vesteh iz Ženeve so voditelji lige že sklenili, da se Gornja Slezija razdeli med Nemčijo in Poljsko po načrtu bivšega italijanskega vnanjega ministra Sforze.

Angleži se hvalijo, da so ubili 600 indijskih vstajev.

Calcutt, Indija, 2. okt. — Položaj v provinci Melatur je vedno slabši. Mohamedanski vstaji so zagrozili Hindutom, da jih pokonejo, ako ne sprejmejo izlamske vere. Vstaki so proklamirali samovlado in zaplenili Hindutom vse poljske prideleke. Hinduti beže na vzhod in sever. V bojih pri Njali zadnji teden so britake čete pobile 600 vstajev. Angleži so imeli 51 mrtvih in ranjenih.

Eksplozija granat v italijanski tovarni.

Udine (Videm), Italija, 3. okt. — Trinajst delavcev je bilo ubitih in mnogo ranjenih pri razstrelbi v tukajšnji tovarni, v kateri delajo umetna gnojila iz starih granat, ki jih pobirajo na bojišču. Navidezno mrtva granata je eksplodirala in ugnala še druge.

Srednjoameriška unija.

Washington, D. C. — Guatemala je ratificirala ustavo Federacije Centralne Amerike. S tem je izvršen zadnji uradni akt združitve treh republik v eno. Združile so se republike Guatemala, Salvador in Honduras, ki so obdržale avtonomijo v domačih zadevah. Federacija šteje štiri milijone prebivalcev in ima več ko 100.000 štirjaških milj površine. Kostarika in Nikaragva sta tudi na potu pridružitve k Federaciji Centralne Amerike.

ZA VEČJO VARNOST V RUDNIKI.

New York, N. Y. — (Iz tujejez. inf. urada). Šesti letni sestanek in mednarodna tekma za prvo pomoč in reševanje v rudnikih se je vršila 1., 2. in 3. septembra v St. Louisu, Mo. Sodelovalo je sto najbolj sposobnih rešilnih skupin, predstavljajočih skoraj vsa rudniška okrožja v Združenih državah in nekatera tudi iz Kanade in Mehike. Takrat se vsi vsako leto pod vodstvom državnega rudniškega urada, s sodelovanjem z ameriškim Rdečim križem in rudarsko organizacijo United Mine Workers, kakor tudi organizacij premoženjskih delodajalcev. Rastoe zanimanje za akcije, stremee za večjo sigurnost v tej nevarni industriji, se zrcali v stalno naraščajočem številu tekmujočih rešilnih skupin.

Vlade Velike Britanije in Belgije so izrazile željo, da bi poslale svoje zastopnike na te sestanke, kar jim daje mednarodni značaj. Zastopniki tujih držav se posebno zanimajo za oni del programa, ki stremi za tem, da se vsi prvaki ameriške industrije zedinijo glede stalnosti in zboljanih metod, za reševanje v rudniških nevarnostih.

Droblj od bilne in daleč.

— V boju med fašisti in kraljevo gardo je bilo pri Milani ubitih 5 fašistov in več ranjenih. Po cestah Modene vozijo oklopni avtomobili in mesto je zastraženo z vojaštvom.

— Konstantin hodi v spremstvu prestolonaslednika in vojnega ministra v atensko katedralo moliti za zmago grškega orožja. Koliko so nazadovali za časa perzijskih vojni?

— Zveza italijanskih mornarjev je darovala za rusko pomožno akcijo eden milijon lir. Garibaldi jeva paroplovna družba pa pol milijona lir. Ta paroplovna družba je v delavskih rokah in delničarji so izključno proletari. Paroplovna družba vspeva dobro in je bržkone edina te vrste.

V Neapolj so prišli prvi begunci iz gladijskih pokrajin v Rusiji. Namenjeni so v Ameriko in so večidel iz požadetih pokrajin v Sibiriji.

Združitevna konvencija S.N.P.J. in S.D.P.Z.

Nadaljevanje devetnajste seje.
22. septembra popoldne.

Resolucija za list „Prosveta.“
Združitevna konvencija S.N.P.J. nalaga bodočemu gl. odboru nase podporno organizacijo, da izdaja še nadalje Prosveto kot dnevnik, ki naj služi za razširjanje in oglašanje nase podporne organizacije med jugoslovanskim ljudstvom v Ameriki, za podkup ljudstva samega, da se voposobi za boj, katerega cilj je svetla bodočnost vse človeške družbe, v kateri bodo vsesilni principi pravice svobode, enakopravnosti in bratstva.

Nadalje je prišel odbor do zaključka, da se še nadalje izdaja list v slovenskem jeziku. Upoštevati smo pranje in zahteve raznih društev, ki želijo da bi se list pisal tudi v hrvaškem jeziku in smo se odločili, da se na njem za enkrat ustroje a tem, da se na zahtevo priobližijo vsi poslani dopisi in naznanila tudi v hrvaškem jeziku. List se pa prične izdati izdajati v hrvaškem in slovenskem jeziku le tedaj ako bi se k nam pridruži la katekolki centralizirana hrvaška organizacija in bi imela dovoljno številno naročnikov za hrvaški list.

Nadalje je večina odbora po daljšem razmatranju od vseh strani prišla do zaključka, da se še nadalje obdrža oglaš v listu, da pa se speli na upravo in gl. izvrševalni odbor, da kar največ mogoče izpolni vse oglaš, ki bi se mu zdeli smisljivi. Politični oglaš se absolutno ne sprejmejo, kakor tudi ne oglaš velikih podjetij, ki lažejo delavce.

Ta resolucija je bila sprejeta z veliko navdušenostjo. Glasoval je le en delegat proti tej resoluciji, in ta je bil član odbora za resolucije.

Predložena je druga resolucija, ki se glasi:

2) Uvidevajoč splošno potrebo za mladinski list, je sprejel odbor sledečo resolucijo: **Združitevna konvencija S.N.P.J.** nalaga bodočemu glavnemu odboru nase podporno organizacijo, da v šestih mesecih pripravi vse potrebno za izdajo mladinskega lista, ki naj izkaja enkrat v mesecu v slovenskem in angleškem jeziku. Uredniki naj doleži gl. odbor. Po en list naj prejmejo brezplačno vse družine, ki imajo svoje otroke zavarovane v mladinskem oddelku nase organizacije. Naročnina za eno leto naj se krije iz upravnega sklada mladinskega oddelka. Visokost naročnine doleži gl. odbor. Drugi naročniki plačajo naročnino kot je doleži gl. odbor. Mladinski list naj prikaže lepobono in vzgojevalno gradivo, tako bo naša mladina vzrasla zavedna in se bo bojevala za svetlo bodočnost, vse človeške družbe. Prva izdaja mladinskega lista naj izide takoj, ko je minilo šest mesecev po nastopu službe novega gl. odbora.

Resolucija sprejeta enoglasno od vse navdušene zbornice.

Nadalje je predložena sledeča resolucija:

Jednotno zavetišče: Odbor je prav globoko pretresal to zadevo, ki je kot vsem znano splošna želja članstva in vsa slovenska ljudstva v Ameriki, da se ustanovi slovensko zavetišče, to željo so pokazale tudi razprave in priporočila zadnje čase pred konvencijo v listu Prosveta. Vred kratkega odmerjenega časa je odbor za ustanovo po zahtevanju odbora S.N.P.J. kateri je deloma imel to zadevo v rokah prišla do zaključka, da priporoča zbornici da sprejme sledečo resolucijo:

RESOLUCIJA.

Ker je med našim slovenskim nastrodom vedno več onemogljiv in pohabljenih bratov in sester, kateri si nemorejo sami pomagati in so odvisni le od tuje milosti. Nadalje ker se čim dalje množi število osirotelih otrok naših umirlih bratov in sester, nastaja vedno nujnejša potreba, najti vse kako najbolje pomagati vsem takim prizadetim članom. Ker je namen nase organizacije skrbeti in vzpostaviti podpirati vse nase članstvo in mladino kolikor je naj večje mogoče.

Zato sklene tretja izredna konvencija S.N.P.J. in S.D.P.Z., da S.N.P.J. ustanovi svojo lastno zavetišče v katerem bi se preselilo za bratstvo osirotelih otrok naših članov in članice in za oskrbo ter dobro in potrebno vzgojo nase mladine.

Nadalje se sklene, da S.N.P.J. investira potrebno svoto za ustanovitve tega zavetišča iz posmrtnega sklada. Zastavljeno pa ne sme presegati svoto \$200.000,00 in ta svota se mora obrestovati kot zahtevajo državni zakoni.

stanejo sklepi in pravila te konvencije pravovojljivi.

Navesti glede uprave, ki naj sestoji iz: Upravitelja, vrhnega nadzornika ter vsa druga potrebna osebja. Upravitelj pri zavetišču nastavlja in odstavlja gl. odbor S.N.P.J. kateremu je tudi odgovoren za vse svoje delo.

Priporočila za sredstva: A) Se usoteno za vsakega člana (iz bojniškega sklada); B) Izredna naklada (ako je potrebno, ki pa ne sme presegati svoto \$1.00 letno na vsakega člana; C) Prostovoljni donoski društev in posameznikov; D) Volila (zakupščina); E) Bolniška podpora člana, ki se nahaja v zavetišču, se plačuje upravi zavetišča.

Predlagam, da se resolucija sprejme, a tem da se besedilo v toliko popravil, da bo soglasno s splošnim glasovanjem in da se nalaga gl. izvrševalnemu odboru, da izdela potrebni načrt za zavetišče, nadalje iznajde potrebna posojila, koliko članov in otrok bilo bi voljno iti v zavetišče, koliko bi stali stroški vzdrževanja zavetišča in jamstvo za obresti in sploh vse potrebne podatke in pojasnila priobliži v listu Prosveta v treh srednjih izdajah; dovolj članstvu tri mesece razpravo v listu in potem jo da članstvu na splošno glasovanje. Potem ako bo večina članstva za zavetišče isto izvede in prične takoj pobirati prostovoljne prispevke. Nadalje pooblašča ta konvencija gl. izvrševalni odbor, da sme v to svrhu potrebiti potrebno svoto denarja za iskanje po izvedenih potrebnih načrtov.

Po predlajanju to resolucije se priglasil več govornikov. Tudi neki delegat stavi sledeči predlog: Če konvencija nima posebnega nameta, da naj se sestavi odbor, ki preuča ta stroške, dobi potreben načrt. Nato se ta načrt trkrat priobliži v listu, kakor so posli članstvu dva meseca za diskuziranje, nakar se da na splošno glasovanje.

Sledi nekaj pojasnil, preje omenjeni predlog je podpiran od večine delegatov in odbornikov. Na glasovanje ne pride ta predlog, kajti predsednik zaključuje seje ob 12 uri.

PHANK ZAITZ, predsednik, Janko N. Rogelj, zapisnikar, Antoun J. Terbovec, zapisnikar.

DVAJSETA SEJA.

22. septembra 1921 popoldne.

Brat konvencijni predsednik odpravi sejo točno ob 1:30 popoldne in pozove zbornico k redu. Po predlajanju imenika gl. odbornikov in delegatov konstatira brat predsednik da so navzoči vsi razen onih, ki so bili oproščeni od pristojnostvanja seje.

Brat zapisnikar prečita zapisnik popoldanske seje 21. septembra; predlagano in sprejeto, da se zapisnik sprejme kot čitav.

Brat konvencijni predsednik da nalogo zapisnikarjem, da v sporazumu predsednika odbora za pravila uredijo v zapisniku člen pravil glede nadomestnih volitev gl. odbornikov na izpraznjena mesta.

Nadaljevanje dnevnega vopreda.— Predlagano in sprejeto, da se resolucija glede zavetišča predloži članstvu na splošno glasovanje.

Brat predsednik odbora za ustanovo predloži naslednjo resolucijo tikajdo se tikarje:

Po zaključku seje gl. odbora julija meseca, 1921 sem dobil nalogo, da izdelam kar najboljšo mogoče, nekakšen proračun ali načrt za tikarje. Podal sem se na delo in iskal dokler nisem dobil, kar se mi dobiti moglo. Nicer se trdim, da je to do pike natančno in tudi ne valjajmo ničesar, vendar pa lahko upoštevam njih priporočila. Predna pa pridem na stvar samo naj omenim mimogrede, da tikarje je zelo potrebno za S. N. P. J.; če mi plačamo letno okrog \$60.000, in če vedno imamo dovolj precej dobička pri tem drugim ljudem, katerim je S. N. P. J. uti, dobiček pa vse. Rečimo, da nareda samo deset odstotkov čistega dobička pri našem delu, tedaj so dobili letno okrog \$6.000, navadno pa je, da računamo na vsa tujezidna in neuglasna dela po 30 proc. dobička. Koliko je na tem resnice, je zelo težko dokazati ker vsaka trdika drži tako stvari tajne in ne dajo dati natančnih informacij. Ako je to resnica, tedaj plačamo mi pri jednotnih delih do \$18.000 dobička na leto tukaj podoben. Jaz ne trdim, da bi mi takoj imeli tako velike in ogromne dobičke, vendar pa lahko brez skrbi rečem, da smo pri jednotnem delu bi se dalo veliko pridoliti, kar naj bi ostalo delo oziroma jednotno korist. V kolikor mi je znano po informacijah katere je dobil brat prednik Vise. Cinkar pri jednotnem odvotku, kateri je pisal v Springfield, Ill. na zavarovalniški-trgovinski oddelki za državo Illinois je bil odgovor precej povoljen, to se pravi, da ni zakona, kateri bi branil voditi tako podjetje za jednoto in prejmati tudi dela drugih v tikarje; torej ker je stvar taka, da sme obratovati S. N. P. J. svojo lastno tikarje in prejmati dela drugih, ne vidim vzroka zakaj bi ne prišlo pod dobrim vodstvom tudi S. N. P. J. enake koristi, kot jih prinaša privatnikom. Nicer je logično, da bi se pri tem podjetju ne delila nobene dividende, temveč, bi se vsa prebitka vedno vporabili za nadaljni razvoj in koristi organizacije same; to se razume po pokritju vseh stroškov in večerji plačevanja obresti in vrnite kapitala ali v to svrhu vlozene glavice.

Vprašanje, kako priti do glavice ali posojila za pričetek oziroma za ustanovitve tikarje je po mojem mnenju rešeno v tem, da bi se sprejelo resolucijo, katere daje pravico in moč da S. N. P. J. lahko posodi denar v to svrhu. Jednotni advokat naj bi izdal načrt vključbe in varnosti kapitala kakor tudi glede obratovanja vlozene glavice. Ako sme S. N. P. J. posojati denar drugim, razumim mestim, okrajnim in državnim ter privatnim podjetjem in trdim, da sme kupovati razne zadolžbe, kjer v mnogih slučajih pomaga a tem, če izkoristiti sme glavice in kjer se, kot je v navadi v današnji kapitalistični družbi, enostavno skrepe po nepotrebnem trošni na vložen denar, naloženo recimo po 5 proc. obresti. Tedaj jaz ne vidim vzroka, zakaj bi nasa organizacija, katere je namen v reševati našo nastanovo, ne vlagala svojega posojila v svoja lastna podjetja, pri katerih bi imela ohenem tudi pravico in moč kontrolirati in nadzorovati za kakšno korist se sme posojiti tak denar. Odbor S. N. P. J. bo nedvomno vedno odločil e podjetje, katero naj bi v prvi vrsti služilo v korist članstva.

Naj podpiram se enkrat: Lise „Prosveta“ plača sedaj okrog \$60.000 letno.

Slovenska Narodna

Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik Vincenc Cinkar, 2657 So. Lawdale Ave., podpredsednik Anton Hravat, Box 146, Cheneburg, Pa. gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Paul Berger, gl. blagajnik John Veprich, upravitelj glasila Filip Odina.

POROTNI ODBOR:

John Underwood, predsednik, 405 May St., Springfield, Ill., Martin Selanicher, Box 278, Southport, Ohio, Jan. Radich, Box 432, Smithton, Pa., Frank Samrah, 2306 Proctor Ave., Cleveland, Ohio.

OKROŽJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. VZHOODNO OKROŽJE: Jacek Ambrosi, Box 200, Moon Run, Pa. Atene Radich, Box 73, Wick Haven, Pa. ZAPADNO OKROŽJE: Anton Silar, Box 104, Groves, Kans., na Jugoizp. Lee Kikar, Box 248, Gilbert, Minn., za svervopad.

Nadzorni odbor:

Matt Petrovič, predsednik, 287 E. 140th St., Collingwood, Ohio, Jacek Ambrosi, 418 Pierce St., Eveleth, Minn., Peter Sornik, 2153 S. Harding Ave., Chicago, Ill.

Tiskovni odbor:

Vincenc Cinkar, John Underwood in Matt Petrovič.

Združitevni odbor:

Predsednik: Frank Alot, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. John Trifol, Box 181, Lawrence, Pa. Jello Ovan, 248 Englewood, Detroit, Mich. Jan. Kih, 1191 E. 6th St., Cleveland, Ohio. Mary Udrvič, 1848 So. Kasia Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Korn, 6302 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. ODGOVORNI UREDNIK „PROSVETE“: Jaka Zveruškič. POKRITJE — Korespondence s gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole: VEA FIRMA, ki se zanaša na pošto gl. predsednika so poslali: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE POKRITJE SE NALOŽI: Bolniški tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DEJAVNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vseh so poslali: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI S BLAGAJNISKIMI POSLI so poslali na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse prihodnje glede posiljevanja v gl. izvrševalnem odboru so naj poslali M. Petroviču, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je spetaj.

Vsi prihodnji na gl. porotni odbor so naj poslali na naslov: John Underwood, 405 May Street, Springfield, Ill.

Vse prihodnje proti nadzornemu glasilo so naj poslali na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naslovljeni, očitni, naročeni in sploh vse kar je v zvezi s glavnim jednoto, naj se pošlje na naslov: „Prosveta“, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Gl. odbor mora paziti, da se pri n. n. P. J. okrog \$6.000 do \$8.000 letno, društva in posamezni člani okrog \$4.000 letno, tedaj je še takaj dovolj do, in in garancija za približno 2/3 dneva jamejnega dela, in od kar nam je pojasnjeno od vrhovne oblasti države Illinois, da smemo sprejemati vsa dela drugih, tedaj je stvar precej jasna, da pod pravim in dobrim vodstvom in nadzorom S. N. P. J. bi se tako podjetje izvrševati izplačevalo in prikažalo nadomestno gotovo svoje obresti za vložen kapital, kateri pa naj bi se za varnost in pozitivnost jamstvo jameli v pravilih, da se sme razpisati v to svrhu poseben izredni nasmet in ki naj bi pokrili take primanjiljaje za plačanje obresti na vložen kapital v službo za potrebe. Pri tem naj omenim, da to ni nobeno vsiljevanje, ne od moje strani kot poročevalca, se manj pa od strani gl. odbora temveč je predloženo zbornici v pretraz, in če zbornica proučije vredno za izvrševanje tega, naj to izvrši, obratno naj stori to kar smatra za najboljšje. Jaz imam se podati nekaj podatkov za celotno vate, katere sem dobil od raznih najboljših trdk in katero imam tukaj, da se lahko prepričate o resničnosti teh. Bile so predložene odboru za ustanovo v pregled in pretraz in se predlože tudi zbornici v plenum, da jih sili, debata a njih in jih odobri ali zavrne. V povratnosti lahko kar tu povem glavneje skupne stavke za posamezne stvari:

Poslojeje bi stale \$24.000,00
Stroj za tikarje (Press) 7.500,00
Drugi manjši stroji in poslojeje 2.494,83
Trebščina 686,00
Električni motorji (sila) 686,00
Stroj za stavek (Linotype) 7.825,74
Stroji za postavljanje in vložitev teh strojev okrog 1.500,00
Razni drugi stroški, ki bi nastali pri tem 2.000,00

Skupaj bi imeli \$45.097,47

Poleg tega imam priliko, da dokazem, da so te stavke res primerne, se posuoda neke trdke, katere želi predati svoje podjetje, katero pa odude ne zadostuje za nase potrebe in morali bi dokupiti pri pridizati še najmanj za od \$15.000 do \$20.000, kar pomeni, da je vsekakor boljše, če se zne, da se prične na svojih tleh in vse na novo.

Bratje in sestre, to je približno vse, kar imam poročati o temi; nicer imam izdelano resolucijo v to svrhu, da se vsakega takoj v pretraz in zbornici na vsakodnevno debataro o stvari. Govori mi se od vseh strani, ker vsaka stvar ima svojo dobro in slabo stran, vendar je po potrebo, da se enkrat za vselej reši to vprašanje, ali naj se nadalje podpiramo privatna podjetja ali je pa umestnejše, da enkrat iztrjujemo in pridemo a svojo lastno tikarje.

Gl. odbor mora paziti, da se pri n. n. P. J. okrog \$6.000 do \$8.000 letno, društva in posamezni člani okrog \$4.000 letno, tedaj je še takaj dovolj do, in in garancija za približno 2/3 dneva jamejnega dela, in od kar nam je pojasnjeno od vrhovne oblasti države Illinois, da smemo sprejemati vsa dela drugih, tedaj je stvar precej jasna, da pod pravim in dobrim vodstvom in nadzorom S. N. P. J. bi se tako podjetje izvrševati izplačevalo in prikažalo nadomestno gotovo svoje obresti za vložen kapital, kateri pa naj bi se za varnost in pozitivnost jamstvo jameli v pravilih, da se sme razpisati v to svrhu poseben izredni nasmet in ki naj bi pokrili take primanjiljaje za plačanje obresti na vložen kapital v službo za potrebe. Pri tem naj omenim, da to ni nobeno vsiljevanje, ne od moje strani kot poročevalca, se manj pa od strani gl. odbora temveč je predloženo zbornici v pretraz, in če zbornica proučije vredno za izvrševanje tega, naj to izvrši, obratno naj stori to kar smatra za najboljšje. Jaz imam se podati nekaj podatkov za celotno vate, katere sem dobil od raznih najboljših trdk in katero imam tukaj, da se lahko prepričate o resničnosti teh. Bile so predložene odboru za ustanovo v pregled in pretraz in se predlože tudi zbornici v plenum, da jih sili, debata a njih in jih odobri ali zavrne. V povratnosti lahko kar tu povem glavneje skupne stavke za posamezne stvari:

Poslojeje bi stale \$24.000,00
Stroj za tikarje (Press) 7.500,00
Drugi manjši stroji in poslojeje 2.494,83
Trebščina 686,00
Električni motorji (sila) 686,00
Stroj za stavek (Linotype) 7.825,74
Stroji za postavljanje in vložitev teh strojev okrog 1.500,00
Razni drugi stroški, ki bi nastali pri tem 2.000,00

Skupaj bi imeli \$45.097,47

Poleg tega imam priliko, da dokazem, da

UDOVICA.

POVEST IZ 18. STOLETJA.

Napisal I. R. Tomić. Poslovenil Stefan Knava.

(Dalje.)

"A bodo kmalu!" je odvrnila baronica šepetaje. "Gre za to, da se ta dva vzameta".

"Razumem! Lepa vdoma!"

"Večkrat bova obiskavali bolnika!"

"Zelo ljubo mi bo, a njemu gotovo še bolj!" je rekel ban ter se oddaljil.

Ko se je baronica vrnila k bolniku, je videla, kako se je Giti prisrčno zahvaljeval in ji poljubljel roke. Obadva sta bila v zadregi.

"Prinamam vam pozdrav od sestre!" se je oglasila Pudencijana. "Na vsa sila je hotela k vam v Varaždin, a ji zdravnik ni dovolil. Dobila je hudo kašelj, ki se lahko spremeni v nevarnost, če se ne bi čuvala."

"Sirota!... Slabega zdravja je... Prav je storila, da je ostala doma", je govoril pretrgano protonotar.

"Tem manj sva mogli medve izostati!", je povzela baronica. "Gotovo se ne boste jezili na naju, da sva prišli vas obiskat, čeprav sem Giti..."

"Ali, Pudencijana!" je prekinila Gita. "Zakaj naj molčim?... Komaj sem jo pregovorila, da je šla z menoj... Bala se je jezikov, a jaz pravim, da je obiskovanje bolnikov božje služenje, posebno pa še takšnih", se je polaskala protonotarja.

"Zelo sem vama hvaležen! Če ostanete dlje časa tu, mi bo zelo ljubo, če me večkrat obiščete".

"Prideve, carissime, ne bojte se! In toliko časa ostaneva pri vas, dokler nama dopustite", je obetala baronica.

Prisotnost dam je zelo dobro vplivala na bolnika. Gita se mu je sedaj zdela mnogo dražestnejša, nego prej. Bilo mu je gorko in mehko okoli srca, kadar je zapažal, da njeno oko z zadovoljstvom počiva na njem.

Gospe sta mirljivo obiskavale bolnika, ki se mu je stanje vidno boljšalo. Pudencijana je porabila čas v Varaždinu, da je tudi bana pridobila za svoj naer. Grof Nadaždi je takoj postal njen iskren zaveznik. Gita mu je izredno ugajala radi njene lepote, a njeno premoženje je bilo tudi precejšnje. Prepričan je bil, da protonotar ne najde v vsaj hrvaški boljše žene od Gite, in to mu je povedal tudi ban.

Naposled je bil tudi protonotar prepričan, da mu je Gita usojena za ženo.

Čez deset dni, odkar sta prišli v Varaždin, sta se odpravili v Zagreb. Poslavljajoč se od Gite, je protonotar porabil priliko, da jej je rekel natihem in iskreno:

"Hvala vam, Gita, na vaši skrbi... Čez nekaj dni pridev v Zagreb... in tam vam povem..."

Ni vsega povedal, kar je imel na mislih, ali Gita je vendar dobro razumela. Z zadovoljnostjo v srcu se je vračala v Zagreb. Tudi Pudencijana je bila zadovoljna s tem "izletom" v Varaždin. In kako tudi ne! Govorila je zadnje besede z Gito glede njene molitve s protonotarjem in dobila je obljubo, da ga vzame. Giti je tudi ugajalo, da se je vanjo boljše družba zanimala za njeno molitev, še celo ban sam. Delovalo je na njo tudi to, da je vsakdo hvalil protonotarja in mu prorokoval sijajno bodočnost — v prvi vrsti plemstvo, po katerem je ona vedno hrepnela. Gita se je povsem sprijaznila z mislijo, da postane protonotarjeva žena.

XIII.

Gospodin podžupan Petković se je že nekaj let jezil, zakaj ne misli njegov sin Ivan na ženitev. Bil je edinec in z njim bi drugače izumrlo plemo. Ni bil več mladič, temveč zrel mož — in pri takih se čisto dogaja, da se jim zakon omrzi. Često je opominjal sina, naj se še enkrat odloči za ženitev. Ali sin, ki je bil navajen na vojaško samopašno življenje, ni hotel ugrizniti v to jabolko na noben način. "Nisem še dobil prave", je bil odgovor očetu, ki se je jezil, da je moral vzeti na znanje tak piškav izgovor svojega edince, katerega ni mogel zalagati z denarjem za njegovo lahkomijsko življenje.

Tem srečnejši je bil stari, ko mu je sin povedal, da je pripravljen oženiti se. Oče je bil zadovoljen z izbiro bodoče snaha. Jelena je bila uglednega in bogatega rodu, mlada in zelo lepa, a gotovo bo tudi dobra. Starec se je od srca radoval na sinovi odločitvi in mu je rekel, da pojdetaj takoj jutri snubit.

In v resnici sta drugi dan opoldne stari sivi podžupan in njegov sin šla v Gitiino hišo. Ko je Gita opazila sina z očetom, je vedela takoj, za kaj se gre ter je z veseljem sprejela dolece. To je ohrabilo podžupana.

"Čuli smo, dobra vaša milost", je prišel podžupan, oponašajoč šaljivi način, kakor snubijo kmetje deklice, "da imate za ženitev godno deklico. Jeleno; a jaz zopet fant, ki ima rad to deklico. Ne bi bila slaba stvar, da se ta dva vzameta. Morda da gospod Bog blagoslovi, pa bo srečno. Kar se nam ne tiče, sem zato, samo ne vem, kaj poreče vaša milost na to?"

Vprašanje je padlo, sedaj se mora glasiti tudi odgovor.

"Tudi jaz mislim," je prišla Gita, "da ne bi bilo slabo, če bi se vzela. Upam, da se vaš sin ne bo kesal; deklica je mlada in dobra, in tudi nekaj denarja bo imela. Če se bo vaš sin v bodoče bolj zanimal za gospodarstvo in manj kartal, bo srečno."

Mladi Petković se je moral nasmejati k tej pripombi, ki je bila prvi dober nauk od bodoče takle za njegovo zakonako življenje.

"Aha, ali si sklan!" je zaklical podžupan zelo zadovoljen, da je tudi Gita opomnila na to. "Tudi karte, to ti pravim vsak dan. Zapomni si dobro!... A sedaj mislim, da je posel gotov!" se je obrnil proti Giti.

"Gotov, vaša milost!" je odgovorila Gita, da jaje roko podžupanu in njegovemu sinu. "Deklica je vajina... za danes naj to zadostuje, a ostalo uredimo kasneje."

Srečna in zadovoljna sta se oče in sin poslovila od Gite. Jelena je izprošena in to je bilo glavno. Nje ni nihče vprašal, ali jej je prav ali ne. Na to se ni pazilo v tedanjih časih. Kar so odločili stariši glede molitve, temu so se morali pokoravati otroci.

Brž, ko sta snubača odšla, je stekla Gita klicat Jeleno.

"Jelena, Jelena!" je zaklicala pri vratih. "Pridi sem, da ti nekaj povem!"

Jelena je šla za materjo, a tudi Magdalena, čeprav je ni nihče poklical.

"Kaj je, mama?" je vprašala deklica, gledajoč radovedno v veseli materin obraz.

"Tebe sem obljubila malo prej Petkoviću," je odgovorila Gita veselim glasom.

Magdalena je pogledala Jeleno, ki je prebledela kakor zid, kar je opazila tudi Gita.

"Kaj ti je?" je vprašala mati napol nejevoljna, napol v strahu.

"Mama!" je spregovorila Jelena pridruženim glasom. "Petkovića ne maram."

"Kaj?" je zaklicala Gita. "Ti ga nočeš? Ti ga moraš!"

"Preje skočim v Savo," je odgovorilo dekle z ježno odločnostjo. "Meni ta človek prav nič ne ugaja."

"Kdo te pa vprašuje za to?" je nadaljevala mati s prejšnjim glasom. "Ne ugaja ti, ta! Kdo pa ugaja tebi, kdo pa sme ugajati takemu otroku?"

"Jaz ti povem, mama!" se je vmešala mala Magdalena v razgovor. "Jelena je že davno zaljubljena v Domjanica."

"Domjanica?" je ponovila Gita trepetajočim glasom, naenkrat prebledela. "Katerega Domjanica?"

"No, onega, ki je hotel tebe vzeti," je rekla Magdalena.

"Ha!" je zavrisnila Gita. "Ti srtanka, ti prokletnica, ti se drzneš ljubiti njega... Ha, ubijem te!"

In kakor znorela je stekla mati proti hčeri, jo pograbil za kito ter jo vrgla z vso silo na tla.

"Joj, mati!" je zavpila Jelena ter se prišla za Gito, ki jo je vedno držala za lase.

V tem hipu so se odprla vrata in protonotar Škrlec je stopil v sobo.

Opazivši vse to, kar se godi, je vstrepetal in prebledel.

"Ah, pardon!" to je bilo vse, kar je mogel spregovoriti. Zaloputnil je vrata za seboj ter stekal, opotekajoč se, po stopnicah, da se je znašel na ulici, da sam ni vedel, kako.

Zdelo se mu je, da ga preganja zli duh. Neki nerazumljiv strah ga je gnal po ulicah, dokler ni prišel domov. Tu je padel v naslonjač. Ubogi protonotar, ki je bil že od narave slabih živcev, se je tresel sedaj kakor žiba na vodi. Kdor ga bi videl, kako ga je to pretreslo, bi mislil, da ga trese najhujša mrzlica.

Minula je ura, predno se je protonotar malo pomiril, da je mogel misliti o tem dogodku. Prišel je z namenom, da prvič po svoji vrnitvi obišče Gito in da jo zasnuje. In kaj je našel? Videl je od strasti prevzeto žensko, zverinskega obraza in pogleda — nekaj, česar ne bo mogel pozabiti vse svoje življenje. Ubogo dekletce je ležalo obupano na tleh, prijemajoč se materine roke, a ona je teptala z divjostjo svoje rodno dete, hujša od okrutne krvočelne zveri — Ah!... Ni mogel dalje misliti o tem. In takšna ženska naj bo njegova družica v življenju? Nikdar!

"Nikdar!" je rekel protonotar glasno, kakor bi hotel udariti pekat na kakšno odredbo; in začel je korakati po sobi.

V tem je nekdo močno potkal na vrata in he da bi čakal odgovora je stopil v sobo. Bila je Pudencijana.

"Kaj je z vami?" je bruhnila naenkrat baronica ter sela v naslonjač, kjer je malo prej sedel protonotar.

"Nič!" je odgovoril ter je prišel motriti baronico, kateri je bilo videti, da je zelo razburjena, zelo jezna. Sopela je naglo in se hladila z velikim svilenim robcem.

"Gita se ne da potolažiti... joka!" je rekla baronica.

"Ne govorite mi o njej, baronica!" jej je prestrigel protonotar besedo. "To ni ženska, temveč zverina, hijena..."

"Tepla je svoje dete, ko ste vi prišli, kaj ne da?" je vprašala baronica mirneje.

"Grozen prizor!" je rekel protonotar ter se prijel z rokama za glavo. "Vedno mi bo v spominu. Tako je tepla svoje lastno dete!"

"A vi še ne veste zakaj?" se je premaknila baronica v naslonjač ter pričela pripovedovati.

"Malo pred vami sta bila pri Giti Petkovića ter sta snubila Jeleno za Ivana. Deklica je odgovorila, da ga ne mara in da rajši umrje. Sedaj je zvedela Gita, da Jelena ljubi Kristofa Domjanica, ki je bil njen zaročenec. To jo je tako razbesnilo, da je tepla svojega otroka. Ostalo ste videli sami. Znorela ženska!" je pristavila Pudencijana ježno.

"Po tem vidim, da še vedno ljubi Domjanica," je rekel protonotar, obrnjen proti baronici. "Kaj naj potem iščem pri njej?... Ne, ničesar nočem več vedeti o njej in tudi ne čuti... Dobro, da sem videl, kar je bilo... Vendar me ljubi Bog, ker me je zadnji hip rešil te ženske..."

"To sem si mislila," je povzela baronica besedo. "Vi torej ne mislite snubiti?"

"Ne, za vsa sveta ne!... Nočem je niti več videti," je naglasil protonotar najodločnejše.

"Nora ženska!" je ponovila baronica ljuto, vstajaje iz naslonjača. "Tako sem jej rekla, da se tako zgodi, čim sem zvedela, kaj je storila. Vi ste slabih živcev in tankočuten, drugi ne bi vzel za slabo, kakor Vi."

(Dalje prihodnjik.)

Spomini na leta 1914 - 1920.

M. Ratušnik.

(Dalje.)

Pri odhodu iz Tjumena so nam bili vzeli ves denar, kar smo imeli nad 20 rubljev in častnikom nad 50 rubljev. Vzeli so tudi vse knjige in dopisnice, katere smo dobili iz domovine, češ, da morajo cenzurirati. To smo dobili pozneje nazaj; toda denarja nekateri niso dobili. Nekateri so se morali celo sleči do nagega, da so jih preiskali. Kaj so iskali, mi je še vedno uganka.

Na pristanišču niso vedeli, na katero ladjo naj nas denejo. Tako smo hodili po pristanišču in nosili našo prtljago od ene ladje do druge in šele četrta ladja je bila prava. Po noči smo odplopi po reki Ir-tiš proti severu v Taro. Vožnja je trajala dva dni. Reka teče ponajveč po ravnini, deloma pa tudi med hribovjem, katero je večidel obraščeno z brezovjem.

V Taro so nas nastanili v staro žensko gimnazijo. Tu smo bili mnogo bolj prosti, kakor v Tjumenu. Vsak popoldan smo šli lahko na sprehod v šumo ali kam drugam. Seveda je bil vedno z nami Rus, ki pa je bil brez orožja. Nekaj dni po prihodu je bilo še zelo toplo, kmalu pa so minili lepi dnevi in nastopila je spet zima s svojimi viharji. Tudi zima v Sibiriji ima svojo lepoto. V jasnih zimskih nočeh se vije dim iz dimnikov, kakor ravne aveče. Parkrat sem videl celo severno sijanje po noči.

To me je spominjalo na šolske dneve, ko so nam razlagali o severnem polu in njegovem sijaju. Zdelo se mi je takrat nemogoče, a sedaj sem imel priliko opazovati vse te pojave v resnici. V jasni noči sem tudi videl parkrat prirodno prikazen, namreč okoli lune svetel krog in na njem štiri druge lune bolj blede barve. To tolmačijo Rusi za napoved hudega mraza. Zjutraj ob solnčnem vzhodu se je opazilo isto tudi na soncu.

Ogledoval sem konje, ki so prihili iz oddaljenih vasi, popolnoma zavite v ledeno ivje, da ni bilo nobenega spoznati, kake barve je. Kmet na saneh je bil tako zavit, da so se videle same njegove oči obrobljene z ivjem.

Živeli smo tjavendan. Božič smo prav po domače obhajali pod drevescem, katero je bilo na žalost okinčano samo s papirjem. Na Silvestrov večer smo napravili malo maskerado, ki je trajala pozno v noč. Tudi na pustni torek ni bilo brez maskerade in smo obhajali pusta, kakor doma; samo z razliko, da se je vse vršilo v hišah, kjer je bil navzoč tudi nežni spol.

Z zimo je minil tudi ruski carizem. Nič nismo znali, oddaljeni v tem konec zemlje, kaj se godi po svetu, v Petrogradu, dokler ni prišel neki vojak Rus iz Omaka, ter prinesel novice o revoluciji. Med vpitjem ljudstva je bilo venomer slišati vzklike "svoboda" in demonstrantje so vrveli po ulicah. Židje so nosili okoli svoje svete pismo in Rusi rdeče zastave z različnimi napismi. Iz vrst množice so se slišali glasovi, da nas je treba pomoriti. Pred smo si predstavljali, da bomo tudi mi svobodni, toda ko smo čuli, kaj vpije množica, nismo pričakovali nič dobrega, posebno ne od teh pijanih ljudi. Nam je bilo toliko slabše potem. Vsak se je čutil, da je gospodar nad nami. V nekaterih krajih so bili res ujetniki bolj svobodni, toda le za kratek čas.

Godilo se nam je slabše, kot za časa carizma. Od raznih kričavec nahujskana množica, da smo mi krivi vojne, je marsikatero ujetnika, ako je dobila samega, pretepla. Dobro smo si zapomnili Kerskijevo armado ali bolje rečeno drhal, katera je mislila, da se pod svobodo lahko vzame vsakega, kar kdo hoče. Nas so obiskovali pijani vojaki in gledali po stanovanjih, ako bi se dalo kaj odnesti. Največ so stikali za žganjem, da bi ga izpili, katerega pa pri nas niso našli.

V notranja dela revolucije se ne bom spuščal, ker nisem tako natančno poučen in bi mogče moja kritika slabo izpadla. Da teče dostikrat po nedolžnem kri, mislim, ni treba opisovati in da je človek ravnotako kakor miha v večnosti.

V začetku je bila za Russe res svoboda. Delali so kar so hoteli, ni jim bilo treba biti vojak, ali so kamor se je komu ljubilo in živeli so dobro. Če kdo ni imel kake stvari, je šel k drugemu in odvzel, če ne drugače s silo. Bilo je vse podivjano. Na zapovedi iz Moskve se niso nič ozirali in šele, ko je nastopila sedanja vlada, se je vspostavil nekoliko red in še takrat, ga je večidel morala vlada z bolj treznimi izvojevati. Masi to ni bilo po volji, češ, ako je svoboda se lahko dela, kar hoče in je še danes mnogo takih, ki mislijo, da se jim godi kri-vica. Nekateri so zopet točili po carju in pravili, da so imeli vsega dosti, dočim sedaj nimajo ničesar več.

Rus je zadovoljen, ako ga pustijo pri miru, da ne zahteva nič od njega. Da ima svoj samovar, žganje, cerkev in še par stvari, pa mu je vse prav; ako pa kdo od njega zahteva, da mora k vojakom, ali da mora oddati svoje žito, pa je njegova zadovoljnost pri kraju. Nekoč me je vprašal Rus, da li vem iz česa sestoji Rusija. Odgovoril sem, da iz dveh delov sveta. Rekel mi je, da ni res in da Rusija obstoji iz cerkve, ječe, carja, vodke in samovarja. Ako bi človek premislil, je to tudi res. Tako je bilo za carskega režima in je deloma še danes. Cerkev najdeš po celi Rusiji, pa naj si bo ob ledenem oceanu, kjer žive Samojedi in Eskimi. Tjurn (ječ) je dvakrat toliko, kakor šol in še kaka poslopja so to. Le redko kje se je videla šola, ki bi se lahko primerjala ječam. Car, to večno pijano božanstvo, je bilo v najvišji časti. Če je kdo omenil besedo car, se je ljudstvo kar križalo, klanjalo, vzdihovalo: Batjuška pomiluj (usmili se nas). Vodka (žganje) imenovana tudi nikolaecka, katera je zastupljala ljudstvo in ga držala v temi, gnilemu carizmu pa prinašala ogromne dobičke, se je dobila povsod v najbogatejši, pa tudi v najrevnejši koči, kjer je deca stradala na kruhu. Največja poslopja v vsakem kraju so bila takozvani vinoskladi, to so velike rudeče stavbe, kjer se je žgalo alkoholne pijače. Okoli te stavbe so bile male kočice, v katerih so stanovali uradniki. Vse te stavbe, katere je obdajal park, so bile po celi Rusiji zidane v enem slogu. Za časa revolucije so oblasti izpustile tisoče in tisoče litrov te tekočine, boječ se, da se masa ne polasti tega žganja in popolnoma ne podivja. Po nekaterih mestih se je množica navalila na te sklade, pobila stražo in se napila do nezvesti, potem pa razbijala, kolikor se ji je ljubilo. V Samari so izpustili žganje v kanal. Množica je hitela h kanalu pri reki Volgi in se hotela na ta način preskrbeti s pijačo. Mestne oblasti so izvedele in poslane močene oddeleke milice, da kanal zastraži.

Opojne pijače so bile začetkom vojne prepovedane, toda pilo se je vseeno. Tega se ljudstvu tudi ne more zameriti, ako se pomisli, da so živeli skozi stoletje pod vplivom tega strupa in to ne samo pri-prosto ljudstvo, temveč tudi voditelji ljudstva. Pilo se je močne alkoholne pijače iz navadnih vinskih kozarec, kakor vodo. Če si prišel v hišo na obisk je bila prvo vodka, s katero so te pozdravili. Po njihovem mnenju se brez žganja ni moglo živeti. Pivo in vino so smatrali za otroško pijačo. Še neko drugo pijačo imajo Tartari in Kirgizi. Oni pripravljajo kobilino mleko (kumis) potom kisanja in dobi nekako moč upijanjenja, kakor oni povedo, a v resnici ne učinkuje drugič, kakor da močno boli po tem glava in popade človeka neka vrtoglavost. Zdravniki priporočajo to za bolečine v želodcu. Meni se je zdel ta okus zoprni, morda radi tega, ker sem vedno mislil, da je kobilino mleko. Videl sem tudi Kirgize, kako dojijo kobile in to mleko spravljajo v ovčje mehove.

Da Rusi prenesejo mnogo alkohola, to se jim mora priznati. Še celo ženske ga mnogo lahko povžijejo, ne da bi ga občutile. Tako vem samo bil v njihovi družbi in smo morali žganje zlivati pod mizo, dočim so one pile kar naprej, ne da bi kaj občutile. Marsikatero evtelice v lončkih na oknu so se morale posušiti, ker smo jih zalivali s tem žganjem, katerega bi bili drugače morali izpiti, ako jih nismo hoteli razžaliti.

Se morar je nekaka relikvija ruskega naroda, brez katerega mu je nemogoče življenje in se brez nje ga ne poroči nobena nevesta, čeprav ga kupi za par kopejk pri kakem starinarju. Čudno, da njihove verke zgodbe ne pišejo, da bodo tudi na onem svetu imeli samovar.

je iz čistega zlata in diamantnih rožaj. V resnici je samovar zelo praktična priprava za kuhno čaja. Na ječ v njega vode, vržeš par ogeljev ali kaj drugega v njega, postaviš v za to pripravljeno luknjo in čez par minut imaš vrelo vodo. Rusi so navajeni k čaju jesti tudi sirova kisle zelje, kumare, sveže ali slane.

Čudno se mi je zdelo prvo leto, ko so v najhujši vročini z velikim užikom pili ta čaj, enak vreli vodi, a kmalu sem se tudi jaz privadil, da sem ga pil v hudi vročini. Mislim, da ne bom nikdar več izpil toliko čaja, kakor ravno v Rusiji, pa na živim še tisoč let.

Komunistična struja se je pojavila šele v jeseni 1917. in čez par mesecev dobila mnogo pripadnikov med vojaki in delavci. Obdržavali so se povsod razni shodi. Nekaterih sem se tudi jaz udeležil.

Rdeča armada se je organizirala le počasi in je sestojala iz samih Rusov. Pozneje so tudi razni tuje-rodeji pristopili v to gardo, ki se je imenovala rdeča armija, kakor se danes.

Pozneje, leta 1918, so krožile razne vesti, da ujetniki lahko gredo domov, na svoj račun; to je toliko, da kdor je imel denar je lahko odšel, a kdor ga ni imel, je moral ostati še nadalje vojni ujetnik. Nekateri so res srečno prišli čez mejo, druge pa so vrnili in jim prej vse pobrali, kar so imeli.

Tudi jaz sem se pripravil, da grem, toda usoda je hotela drugače in ne vem, kako je bolj prav. Vsak, kdor je kaj imel, je vse prodal in vzel le malo vrečko suharja seboj. Koliko je to stalo vračajo-kih truda, trpljenja in zmrzovanja predno so prišli do meje, a tam so jih ustavili in kdor ni imel sreče, so ga poslali nazaj v Sibirijo. Ti reveži so prišli čez pet ali šest mesecev zopet nazaj, še bolj slabi in bolj izmučeni, kakor so bili prej in zraven tega so bili tudi bolni.

Mesece maja sem se odpeljal v Omsk, kjer je bilo rečeno, da je prišla komisija, katera odpravlja ujetnike. V Omsku je bilo tedaj obsedeno stanje, a upal sem vseeno, da pridem naprej, ker je ravno isti dan odšel en transport z ujetniki proti domovini. Kakor sem pozneje zvedel, oni niso daleč prišli. Prišel sem z drugimi v tabor, kjer so nas preiskali Madžari, kateri so bili tam kakor straža in so nas poslal v barake. Tudi nekaj častnikov (Slovencev) je prišlo, katerim so vse pobrali. Celu suhar in sladkor, Faterega smo hranili že več mesecev, so jim odvzeli; meni so bili zelo prizanesljivi in niso vzeli ničesar, ker niso nič našli.

(Dalje prihodnjik.)

Delavski list je šla, s katero računa vaš nasprotnik.

RADA BI IZVEDELA

za svojega bratrance Joe Sve-gel, doma iz srednjih Radene pošta Stari Trg pri Crnomlju. Pred nekaj leti se je nahajal v Calumet, Mich., a sedaj ne vem kje je. Če kdo cenjenih rojakov ve za njegov naslov naj mi to sporoči, ako bo sam ta oglas čital naj se mi nemudoma pri-javi. Poročati mi imam zelo važne stvari. Moj naslov je: Katarina Vertin (roj. Šute), P. O. Box 194, Bear Creek, Mont. (Advert. Oct. 4-5)

VAŠE KNJIGE.

Zajedalci. Povest iz življenja slovenskih trpinov v Ameriki. Vezano. Stane s poštnino vred \$1.75.

Zakon biogenesije. Vrlo poučna knjiga, ki pove, kako sleherni človek ponavlja v sebi razvoj vseh svojih živalskih in divjaških prednikov. S slikami. Vezano. S poštnino vred \$1.50.

Obe knjigi, ki se naročita obenem, za tri dolarje poštnine prost. Naročila sprejema tajnik Književne matice S. N. P. J.: Frank Alek, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. — Adv.

Za kuhanje piva doma

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhanje vedno je najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi shemo sodov, steklenic in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročila po pošti, točno v vse kraje. Groceries, sladilčaram in v prodajalne železnice damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland, O.